

Ylýas — On Dördünji San

Pygamberçilikdäki meňzeşlik: Eliýanyň ruhunda Mileritlerden “Future for America” çenli

Jeff Pippenger
2023-10-21

1798-nji ýylda, ahyrzamanyň wagtynda, Danyýeliň sekizinji we dokuzynjy baplaryndaky Ulaý derýasy baradaky pygamberlik habary açyldy, we William Miller Hudaýyň höküminiň golaýlygyny yglan etmek üçin Ylýasyň ruhy we gudraty bilen galdyryldy.

William Millera we onuň bilen bile zähmet çekenlere duýduryşy Amerikada wagyz etmek berildi. Bu ýurt beýik Advent hereketiniň merkezine öwrüldi. Birinji perişdäniň habary baradaky pygamberlik hut şu ýerde in gönüden-göni ýerine ýetdi. Milleriň we onuň ýoldaşlarynyň ýazgylary uzak ýurtlara ýetirildi. Bütün dünýäde missionerleriň aralaşan ýerleriniň ählisine Mesihniň tiz wagtda dolanyp geljekdigi baradaky şat habar iberildi. Ebedi Hoş Habaryň habary giňden ýaýrady: “Hudaýdan gorkuň we Oňa şöhrat beriň; çünki Onuň höküm sagady geldi.” The Great Controversy, 368.

Ahyrzamanyň wagtynda, 1989-njy ýylda, Daniel kitabynyň onunjy bölüminden on ikinji bölümüne çenli Hiddekel derýasy baradaky pygamberlik habary açyldy, we Future for America, Hudaýyň hökümynyň ýakyndygyny yglan etmek üçin, Iliýanyň ruhy we gudraty bilen galdyryldy.

Milleritler höküm işiniň başlanýandygyny yglan etdiler, Future for America bolsa höküm işiniň tamamlanýandygyny yglan edýär. Milleritleriň pygamberlik çarçuwasy butparazlygyň iki weýran ediji güýjünden ybarat bolup, onuň yzysüre papalyk gelýärdi. Future for America-nyň pygamberlik çarçuwasy bolsa butparazlygyň üç weýran ediji güýjünden ybarat bolup, onuň yzysüre papalyk, soňra bolsa dinden dönen protestantizm gelýär.

Milleritler Filadelfialylar hökmünde başlap, Laodikeýalylara geçdiler. “Future for America” Laodikeýalylar hökmünde başlap, Filadelfialylara geçýär. Milleritler üçin Filadelfiýadan Laodikeýa geçiş Ylýasyň ölümü we onuň Musanyň kasamy baradaky habary bilen baglanyşyklydy. “Future for America”-nyň geçişi bolsa Ylýasyň we Musanyň Ylhamyň on birinji babynda beýan edilýän ölümü we direlişi bilen baglanyşyklydyr.

1844-nji ýylda höküm işiniň açylyşynda Millerçiler Karmel dagynda Ylýasyň işini ýerine ýetiripdiler. Hökümiň jemlenişinde, Ýekşenbe kanuny döwründe, Future for America hereketi Karmel dagynda Ylýasyň işini ýerine ýetirip gutarandyr. Millerçi taryhynda Işaýa kitabynyň yedinji bap, sekizinji aýatynda görkezilen altmyş baş ýyllyk pygamberligiň üç ýol belgisi, iki milletiň birleşip, Ylham kitaby on üçünji bapdaky ýer haýwanynyň protestant şahasyny döretmek üçin bir millet hökmünde birikmegi bilen gaýtalandy. Future for America-nyň taryhynda şol bir altmyş baş ýylyň üç ýol belgisi, iki milletiň birleşip, aagondarha ýaly gepleýän Respublikalaşmagyň şahasyny emele getirmegi bilen gaýtalanýar.

“Future for America”-nyň pygamberlik taryhyndaky şol üç ýolbelgisiniň ilkinjisi 1989-njy ýylda bolan ahyrzaman wagtydy. Ikinjisi 2001-nji ýylyň 11-nji sentýabry boldy, üçünjisi bolsa ýakyn wagtda geljek Ýekşenbe kanuny bolar. Millerçi taryhynda Işaýa ýedinjide görkezilen ýolbelgileriň yzygiderliligi Işaýanyň taryhyndaky ýolbelgileriň yzygiderliligine ters edilipdi. “Future for America”-nyň taryhynda bolsa bu yzygiderlilik altmyş baş ýylyň ilkinji salgysyna laýyk gelýär, emma ahyrda wagt unsury indi ýokdur. 1844-nji ýylyň 22-nji oktýabryndan bäri pygamberlik wagtynyň islendik ulanylyşy şeýtanyň aldawdyr.

Işaýa ýedinjide beýan edilişi ýaly üç sany ýol görkezijiniň yzygiderliligine, Millerit taryhyndaky ters tertibine garşylykda, ygrarly bolmagyň pygamberlik taýdan aklanmasy bölekleyin ilkinji agzalma kadysyna esaslanýar. Altmyş baş ýylyň tertibi ilkinji gezek Işaýa ýedinjide agzalýar; we altmyş baş ýyl möhletiniň unsury indi ýok bolsa-da, şol ýyllar arkaly şekillendirilen pygamberlik taryhynyň soňky berjaý boluşy ahyrky hereketde ýüze çykanda, üç ýol görkezijisi henizem anyklanýar we olar Işaýanyň taryhyndaky ýaly öz tertibini saklaýar.

Ýol bellikleriniň ilkinji tertibini saklap galmagyň ikinji esaslandyrmasy, altmyş baş ýylyň ýerine ýetirilen Millerit taryhynyň hem-de Millerit hereketiniň Future for America hereketi bilen dowamly baglanyşygynyň arasyndaky gatnaşyklardyr. Millerit taryhy başlangyç boldy, Future for America bolsa soňdyr.

Milleritleriň hereketi 1863-nji ýylda, kanuny taýdan tertipleşdirilen Ýedinji gün Adventistler ybadathanasy başlananda tamamlandy. Şol pursatda 1798-nji ýylda, ahyrzaman wagtynda, Ulai derýasy baradaky görüniň möhüri açylanda gelen Ylýas habarchysy dymdyryldy we möhürlenip ýapyldy. 1989-njy ýylda, ahyrzaman wagtynda, Hiddekel derýasy baradaky görüniň möhüri açylanda Ylýas habarchysy gaýdyp geldi.

Ýol görkezijileriniň başdaky yzygiderliligini saklap galmak üçin üçünji esas, ýer ýüzündäki janawara we onuň iki şahyna degişli pygamberlik hatarynda tapylýar. Millerit taryhynda Protestantlyk şahyny emele getirmek üçin iki millet birleşdirildi. Future for America-nyň taryhynda dinden dönen Protestantlygyň we dinden dönen Respublikançylygyň iki şahy, janawaryň “keşbi” bolan, şeýle hem janawara “keşp edilen” bir milleti emele getirmek üçin birleşdiriler. Ahyrky taryhda ýygnanyp, ybadathana bilen döwletiň ýeke şahyny emele getirýän şol iki millet, bu ýerine ýetişe Ýekşenbe kanunynda ýetýärler.

Haýwanyň şekili doly kemala gelende, onuň jemlenişi Ýekşenbe kanunyny geçirip bilmek ukyby bilen tassyklanýar. Şol şekiliň kemala gelmegi wagt boýunça dowam edýän bir amaldyr, emma haýwanyň nyşany wagt içindäki belli bir pursatdyr. Şekili kemala getirmegiň wagty, 1798-nji ýyldan 1844-nji ýyla çenli ybadathananyň kyrk alty ýyl bäri bina edilmegi bilen aňladylýar. Respublikan şah, haýwanyň şkiliniň kemala getirilýän döwründe dini-syýasy bir ybadathana gurýar.

Haýwanyň şkiliniň emele gelşi pygamberlik taýdan 2001-nji ýylyň 11-nji sentýabrynda başlandy. Şol krizis Konstitusion hukugyň İnlis hukugynyň esaslaryndan Rim hukugynyň esaslaryna geçişini aňladan Patriot Aktynyň peýda bolmagyny getirdi. İnlis hukugy adamyň günäsi subut edilýänçä bigünä hasaplanýandygy ýörelgesine esaslanýar, Rim hukugy bolsa adamyň bigünädigi subut

edilýänçä günäkär hasaplanýandygy ýörelgesine esaslanýar.

2001-nji ýylyň 11-nji sentýabryndan başlap, ýekşenbe kanuny kabul edilýänçä gurulýan syýasy ybadathana, haýwanyň keşbiniň emele gelşi arkaly hem şekillendirilýär. Pygamberlik wagty indi ulanylmaýar, şonuň üçin Protestantizmiň şahy tarapyndan ruhy ybadathananyň gurlan kyrk alty ýyly, Respublikanizmiň şahy öz dini-syýasy ybadathanasyny galdyryýan wagtyň bir nokadyny däl-de, bir döwrüni görkezýär.

Işaya ýedinjide görkezilen altmyş bäş ýylyň üç ýolgörkezijisiniň şol bir yzygiderliligini ulanmagyň üç esasy esaslandyrmasy şulardyr: birinjisi, ilkinji agzalma düzgüni; miladydan öňki 742-nji ýyl, miladydan öňki 723-nji ýyl we miladydan öňki 677-nji ýyl, ýagny on dokuz ýyl, onuň yzyndan kyrk alty ýyl. Millerçi taryhynda bolsa munuň tersine boldy; 1798-nji ýyl, 1844-nji ýyl we 1863-nji ýyl, ýagny kyrk alty ýyl, onuň yzyndan on dokuz ýyl.

Ikinji delil, Eliýanyň wezipesi we işi baradaky habaryň dowamlylygydyr. Eliýa ahyrzamanyň wagtynda 1798-nji ýylda, Daniel kitabyňyň açylan mahaly geldi (Daniel 8:14); soňra 1840-dan 1844-e çenli Karmel dagyndaky bäsleşige geldi; ondan soň bolsa 1863-nji ýylda adat we döp teologiýasy bilen bilelikde möhürlenildi. Eliýa Daniel kitabyňyň açylan mahaly 1989-njy ýylda ahyrzamanyň wagtynda ýene-de geldi. Ol pygamberlik taýdan 2001-nji ýylyň 11-nji sentýabryna çenli sapar etdi; hut şol ýerde Karmel dagynyň bäsleşigi başlanýar we ol ýakynda çykjak ýekşenbe kanunynda tamamlanýar. Eliýanyň wezipesi we işiniň dowamlylygy Işaya ýedinji bapda kesgitlenen ýol belgileriniň yzygiderliligini goldaýar.

Ýer haýwanynyň iki şahy baradaky mazmun, iki şahyň hem Injildäki pygamberligiň altynjy patşalygynyň başynda hem, ahyrynda hem, iki güýjüň bir güýje öwrülýändigini görkezýär. Başlangyçdaky ýa-da ahyrky iki taýak ýygnalyp, bir millet hökmünde birleşdirilende, olar başda ruhy bir ybadathanany ýa-da ahyrynda dini-syýasy ruhy bir ybadathanany gurýan hökmünde görkezilýär. Galp ybadathana papalyk ybadathanasynyň bir şekilidir; ol ýerde papa özüniň Hudaýdygyny yglan edip, Hudaýyň ybadathanasynda oturýar.

Amerikanyň Birleşen Ştatlary ýekşenbe güni baradaky kanun babatda ajdarha ýaly geplän wagty, hut şol keşbi berjaý eder, çünki ol ybadathana bilen döwleti bir hasa edip birleşdirilen galp bir ybadathana bina eder, we bu gatnaşyga ýygnaç höküm sürer.

Işaya kitabyňyň ýedinji babynda pygamber Işaya, öz ogluny alyp, ýokarky howzuň suw akabasy ýanynda, kir ýuwujynyň meýdanynyň golaýynda Ahaz patyşa habary yglan etmäge gitdi.

Şondan soň Reb Işaya şeýle diýdi: «Sen we ogluň Şearýaşub, ýokarky howzuň akabasynyň ujunda, kir ýuwujynyň meýdanyna barýan ýoluň üstünde Ahazyň önünden çykyp onuň bilen duşuşyň». Işaya 7:3.

“Şear-ýaşub” sözi “bir galyndy yzyna dolanar” diýmegi aňladýar. Milleritleriň başlangyç hereketiniň galyndysy 1989-njy ýylda “Future for America” hereketinde yzyna dolandy. Işaya bilen onuň ogly ata bilen ogluň arasyndaky gatnaşygy arkaly bir başlangyjy we bir ahyry aňladýarlar. Olar atalaryň ýüreklerini çagalaryna we çagalaryň ýüreklerini atalaryna öwürmeli bolan Ylýas ruhuny beýan edýärler. Işaya erbet patyşa Ahaza Ylýas habaryny wagyz edýärdi.

Beýleki erbet işleriniň arasynda Ahaz mukaddes ýeriň gulluklaryny ýapdyrmagy we onuň ýerine Assiriýa ybadathanasynyň bir nusgasyny gurdurmagy bilen tanalýar.

Ahas patyşa bolanda ýigrimi ýaşyndady, ol Iýerusalimde on alty ýyl patyşalyk etdi; emma ol atasy Dawut ýaly, Hudaýy Rebbiň nazarynda dogry bolan zady etmedi. Ýöne ol Ysraýyl patyşalarynyň ýolundan ýöredi; hatda Rebbiň Ysraýyl ogullarynyň önünden kowup çykaran butparaz halklarynyň ýigrenji işlerine görä, ogluny otdan geçirdi. Şeýle hem belent ýerlerde, depelerde we her bir ýaşyl agajyň aşagynda gurbanlyk berdi hem-de buhur ýakdy. Şondan soň Aram patyşasy Resin bilen Ysraýyl patyşasy Remalýanyň ogly Peka söweş etmek üçin Iýerusalime garşy çykdylar; olar Ahasy gabawa aldylar, ýöne ony ýeňip bilmediler. Şol wagtda Aram patyşasy Resin Elaty ýene Arama gaýtaryp aldy we ýehudylary Elatdan kowup çykardy; aramlar Elata gelip, şu güne çenli şol ýerde ýaşap geldiler. Şonda Ahas Aşur patyşasy Tilgat-Pilesere ilçiler iberip şeýle diýdi: «Men seniň hyzmatkäriňdirin we seniň ogluňdyryn; gel-de, maňa garşy galan Aram patyşasynyň elinden hem-de Ysraýyl patyşasynyň elinden meni gutar». Ahas Rebbiň öýünde we patyşanyň köşgüniň hazynalarynda bar bolan kümüş we altyny alyp, Aşur patyşasyna sowgat edip iberdi. Aşur patyşasy onuň sözünü kabul etdi; çünki Aşur patyşasy Damaska garşy çykyp, ony basyp aldy we onuň halkyny Kire ýesir edip sürgün etdi, Resini bolsa öldürdi. Soňra Ahas patyşa Aşur patyşasy Tilgat-Pileser bilen duşuşmak üçin Damaska gitdi; ol Damaskda bolan bir gurbanlyk sypasyny gördi. Şeýlelikde Ahas patyşa ruhany Uriýa şol gurbanlyk sypasynyň görnüşini we nusgasyny, ähli ussaçylygyna görä, iberdi. Ruhany Uriýa Ahas patyşanyň Damaskdan iberen ähli görkezmesine görä bir gurbanlyk sypasyny gurdy; ruhany Uriýa ony Ahas patyşa Damaskdan gelmezinden öň ýasap gutardy. Patyşa Damaskdan geleninde, patyşa şol gurbanlyk sypasyny gördi; patyşa gurbanlyk sypasyna golaýlaşdy we onuň üstünde gurbanlyk berdi. Ol öz ýakma gurbanlygyny we nahar sadakasyny ýakdy, içgi sadakasyny dökdi, ýaraşyk gurbanlyklarynyň ganyny gurbanlyk sypasynyň üstüne sepd. Şeýle hem Rebbiň huzurynda duran mis gurbanlyk sypasyny öýüň öň tarapyndan, ýagny gurbanlyk sypasy bilen Rebbiň öýüniň arasyndan göçürüp, ol gurbanlyk sypasynyň demirgazyk tarapynda goýdy. Soňra Ahas patyşa ruhany Uriýa şeýle buýurdy: «Uly gurbanlyk sypasynyň üstünde ertirki ýakma gurbanlygyny, agşamky nahar sadakasyny, patyşanyň ýakma gurbanlygyny we onuň nahar sadakasyny, ýurduň ähli halkynyň ýakma gurbanlygyny, olaryň nahar sadakalaryny we içgi sadakalaryny ýak; ähli ýakma gurbanlyklaryň ganyny we ähli beýleki gurbanlyklaryň ganyny onuň üstüne sep. Emma mis gurbanlyk sypasy meniň üçin soraşmak maksady bilen bolar». Ruhany Uriýa Ahas patyşanyň buýran ähli zatlaryna görä etdi. Ahas patyşa esaslaryň gapdal bezeglerini kesip aýyrды, olaryň üstünden legenleri aýyrды; onuň aşagynda duran mis öküzleriň üstünden deňzi düşürip, ony daş düşegiň üstünde goýdy. Şeýle hem öýüň içinde Sabat günü üçin gurlan örtüklü ýeri we patyşanyň daşardaky giriş ýoluny Aşur patyşasy sebäpli Rebbiň öýünden başga tarapa öwürdi. 2 Patyşalar 16:2–18.

Aşurýanyň patyşasy demirgazygyň patyşasyny aňladýar; bu bolsa papalygyň nyşanydyr. Erbet patyşa Ahaz Ýahudanyň, ýagny göni manydaky şöhratly ýurduň, göni manydaky ýolbaşçysydy. Işaya pygamber onuň ogly bilen kir ýuwujynyň meýdanynyň ýanyndaky ýokarky howzuň akabasynyň başynda onuň bilen duşuşanda, “galyndy gaýdyp geler” diýen habar bilen bardy; şol döwürde erbet patyşa demirgazyk bilen günortanyň arasyndaky raýat urşunyň krizisinde durýardy. Şol krizisde ol Hudaýyň Işaya pygamber arkaly hödürlän habaryny ret etdi-de, gorag üçin göni

manydaky demirgazygyň patyşasyna ýüz tutdy.

Işaýa ýedinjiniň ýagdaýy ruhy şöhratly ýurduň bir ýolbaşçysynyň içerki uruş döwründe Hudaýa ýüz tutmagyň ýerine, ýaranlyk üçin papalyga ýüz tutýandygyny görkezýär. Ahazyň Hudaýa garşy gozgalaňy onuň demirgazygyň patyşasyna baryp görmegi, demirgazygyň patyşasynyň hudaýynyň ybadathanasynyň nusgasyny ýasamagy we şol ybadathananyň nusgasyny Iýerusalimdäki baş ruhana ibermegi arkaly aňladylýar; baş ruhany bolsa soňra Hudaýyň mukaddes öýüniň mukaddes çäginde şol galp ybadathananyň bir göçürmesini gurdurdy. Erbet patyşa Ahaz döwleti aňladýar, baş ruhanyň hyzmatdaşlygy bolsa ybadathana bilen döwletiň birleşmesini aňladýar.

Şol göni manydaky gozgalaň, demirgazygyň patyşasynyň (papalygyň) ybadat gullugyny gaýtalaýan we Hudaýyň mukaddes ýerindäki hakyky ybadaty togtadýan ruhy şöhratly ýurduň ýolbaşçysynyň gozgalaňyny aňladýar. Ahazyň gozgalaňy, şöhratly ýurtda galp ybadathanany bina edýän, ýagny demirgazygyň patyşasynyň ybadathanasynyň bir nusgasy bolan ybadathanany gurýan Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň ýolbaşçylygyny aňladýar.

Ýeşaýa ýedinjiniň pygamberlik çäkleri ýer wagşysynyň başlangyç altymyş baş ýylyny, has göni manyda bolsa, ýer wagşysynyň ahyrky döwrüni aňladýar. Ýeşaýa ýedinjiniň pygamberlik çäklerinden ýygnap boljak köp nur bar, emma şu pursatda biz diňe Mesihiniň bir zadynyň başlangyjy arkaly onuň soňuny şekillendirýändigini baradaky ýörelgäni ulanýarys. Bu ýerde biz bu ulanylyşy, Ýeşaýa ýedinjiniň taryhy çäkleriniň netijelerine çuňňur aralaşmak üçin däl-de, amala aşyryarys. Biz dinden dönen respublikançylygyň şahy dinden dönen protestantçylygyň şahy bilen birleşende, munuň galp ybadathananyň dikeldilmeginiň beýanydygyny görkezýäris.

Demirgazygyň patyşasynyň ybadathanasynyň nusgasy boýunça bina edilen galp ybadathananyň dikeldilmegi, haýwanyň keşbiniň emele gelen döwrüni aňladýar we bu Hudaýyň halky üçin olaryň ebedi ykbalynyň kesgitlenjek beýik synagydyr.

Reb maňa aýdyň görkezdi: ýyrtýjynyň keşbi synag möhleti tamamlanmazdan öň emele getiriler; çünki ol Hudaýyň halky üçin beýik synag bolar, olaryň ebedi ykbalynyň şonuň bilen kesgitlenmegi üçindir.

“Bu, Hudaýyň halkynyň möhürlenmezinden öň geçmeli synagydyr. Onuň kanunyna boýun bolup, galp sabady kabul etmekden ýüz öwrenleriň hemmesi Reb Hudaý Ýehowanyň baýdagynyň astynda ýer alar we diri Hudaýyň möhürini alar. Gökden gelip çykan hakykatdan ýüz dönderip, ýekşenbe sabadyny kabul edenler bolsa, haýwanyň nyşanyny alarlar” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 7, 976.

Laodikiýa döwrüniň “Hudaýyň halky” bolan Ýedinji-gün Adventistleriniň synag möhleti tamamlanmazdan öň ýüz berýän “uly synagy” bar. Bu olaryň “möhürlenmezden öň” geçmeli bolan “synagydyr.” Hudaýyň möhri we synag möhletiniň tamamlanmagy ýekşenbe kanuny mahalynda bolup geçýär. Haýwanyň keşbiniň emele gelşi ýekşenbe kanunyna alyp barýan we şol ýerde öz iň yokary nokadyna ýetýän döwürde bolup geçýär. Haýwanyň keşbi we onuň emele gelşi biziň baky ykbalymyzy çözüp berjek hakykatdyr. Şol keşbiň emele gelşi bir milleti döretmek üçin iki taýagyň birleşdirilmegi hökmünde suratlandyryldy. Iki taýagyň birleşmegi Amerikanyň Birleşen

Ştatlarynyň taryhynyň başynda bolup geçýär, soňra bolsa onuň ahyrynda ýene-de bolup geçýär. Başlangyçda protestant şahy döretmek üçin iki taýak birleşdirildi, ahyrynda bolsa respublikan şahy döretmek üçin iki taýak birleşdirilýär.

1798-nji ýyldan 1844-nji ýyla çenli bolan başlangyç taryhda Protestant şahynyň ybadathanasy guruldy. On dokuz ýyl soň, Respublikan şahynyň ilkinji Respublikan prezidenti guzuýyk ýaly gepledi we şeýle etmek bilen gullary azat etmegiň işine başlady, emma bu onuň janyna düşdi. Hudaýyň Guzusy adamzady günä gulçulygyndan azat etmek üçin haçda öldi, emma bu onuň janyna düşdi. Haç — Azatlyk Jarnamasydyr. Respublikan şahynyň gullary azat edip duran taryhynda Protestant şahy gulçulyk baradaky pygamberligi ret etdi. Ýekşenbe kanunynyň taryhynda bolsa, Respublikan şahy ruhy gulçulygy täzeden dikeldýän mahaly, Protestant şahy ýesirleri azat edýän habary yglan eder.

Ýer haýwanynyň respublikan şahynyň iň soňky prezidenti aždarha ýaly sözlär, ol şeýle edeninde bolsa, hakyky protestant şah baýdak hökmünde ýokary galdyrylar. Bu ýagdaý, göni we ruhy Madiýa-Persiýa imperiýasynyň iki şahynda nusgalanandyr. Göni Madiýa-Persiýa imperiýasy Mukaddes Kitap pygamberliginiň ikinji patyşalygydy, Mukaddes Kitap pygamberliginiň altynjy patyşalygy bolsa ruhy Madiýa-Persiýa imperiýasydyr. Daniýel kitabynda Madiýa-Persiýanyň goçy iki şahlydy, edil Amerikanyň Birleşen Ştatlary ýaly, emma ikinji şah iň soňunda ösüp çykdy.

Soňra men gözlerimi ýokary galdyryp gördüm, ine, derýanyň öňünde iki şahly bir goç durdy; onuň iki şahy hem beýikdi, emma birisi beýlekisinden has beýikdi, iň beýigi bolsa soňra çykdy. Daniel 8:3.

Ýer haýwanynyň we onuň iki şahynyň pygamberlik taryhynda Protestantlyk şahy ilki tanaldy, emma ol ýokary galyp işi tamamlamaň deregine Laodikýa körlüginin çölüne yza çekildi. Respublikan şahy aždarha ýaly sözleýän we tizden güýje girjek Ýekşenbe kanunyny kabul edýän taryhda, hakyky Protestantlyk şahy ahyrsoňy baýdak hökmünde ýokary göteriler. Haýwanyň keşbiniň emele gelmegi bilen görkezilen synagy tanaýan Laodikýaly Ýedinji Gün Adwentistleriniň diňe şolary synag möhleti ýapylanda Hudaýyň möhürini alarlar. Bu synag işini kesgitleýän habar, ondan peýda almak isleýänleriň hemmesi üçin häzir açylyp berilýär.

Soňra Ylýas ähli halka gelip, şeýle diýdi: «Siz haçana çenli iki pikiriň arasynda ikerjiňlenip durarsyňyz? Eger Reb Hudaý bolsa, Oňa eýeriň; emma eger Baal bolsa, onda oňa eýeriň». Emma halk oňa bir söz hem jogap bermedi. 1 Patyşalar 18:21.